

Horten kommune

Vår ref. 11/8677
11/666 - 4 / FA-X47

Saksbehandler:
Helge Skatvedt

Ny vergemålslov - høring

Utvalg	Møtedato	Saksnummer
Eldrerådet	15.03.2011	006/11
Rådet for funksjonshemmede	15.03.2011	007/11
Hovedutvalg for helse, omsorg og sosial	21.03.2011	008/11

Utrykte vedlegg (jfr. lenker i dokumentet):

- Høringsbrev
- Høringsnotat

Administrasjonens forslag

1. Horten kommune er positive til tilrettelegging for kompetanseutvikling for å sikre trengende kompetente hjelpeverger.
2. Horten kommune er positive til tydeliggjøring av økonomiske forutsetninger og administrative forenklinger.
3. Horten kommune stiller seg positive til å opptre som "pilot-kommune" i en evt. overføring av oppgaver og ansvar til Fylkesmannen, gitt økonomisk dekning av evt. merutgifter.
4. Horten kommune vektlegger prinsipielt at kommunen ikke blir økonomisk skadelidende ved endringer i de kommunale oppgavene.

21.03.2011 Hovedutvalg for helse, omsorg og sosial

Vedtak:

1. Horten kommune er positive til tilrettelegging for kompetanseutvikling for å sikre trengende kompetente hjelpeverger.
2. Horten kommune er positive til tydeliggjøring av økonomiske forutsetninger og administrative forenklinger.
3. Horten kommune stiller seg positive til å opptre som "pilot-kommune" i en evt. overføring av oppgaver og ansvar til Fylkesmannen, gitt økonomisk dekning av evt. merutgifter.
4. Horten kommune vektlegger prinsipielt at kommunen ikke blir økonomisk skadelidende ved endringer i de kommunale oppgavene.

Møtebehandling:

Torild Brække fremmet følgende alternative forslag pkt. 3:

Horten kommune opprettholder ordningen med kommunalt overformynderi.

Votering:

Administrasjonens forslag pkt. 1, 2 og 3 enstemmig vedtatt

Administrasjonens forslag pkt. 3 vedtatt med 5 mot 4 stemmer (H, FRP, V) avgitt for Brækkes alternative forslag pkt. 3.

15.03.2011 Rådet for funksjonshemmede**Råd til hovedutvalg:**

Er lik administrasjonens forslag.

Møtebehandling:**Votering:**

Administrasjonens forslag enstemmig vedtatt.

15.03.2011 Eldrerådet**Råd til hovedutvalget:**

Er lik administrasjonens forslag.

Møtebehandling:**Votering:**

Administrasjonens forslag enstemmig vedtatt.

SAKSOPPLYSNINGER

Bakgrunn

Saken kommer opp med bakgrunn i et generelt ønske om politisk behandling av høringssaker, så sant det lar seg gjøre.

Faktiske forhold

Utdrag fra høringsbrevet:

“Ved lov 26. mars 2010 nr. 9 er det vedtatt en ny vergemålslov som vil erstatte lov 28. november 1898 om umyndiggjørelse og lov 22. april 1927 nr. 3 om vergemål for umyndige. Den nye vergemålsloven er ennå ikke i kraft.

Før loven trer i kraft må det fastsettes en forskrift til loven. Videre må det vedtas endringer i annen lovgivning som følge av den nye loven. I forbindelse med vedtakelsen av vergemålsloven ble det ikke utarbeidet noe fullstendig forslag til endringer i annen lovgivning. Det ble uttalt i Ot.prp. nr. 110 (2008-2009) på side 227 at Regjeringen vil fremme et forslag om dette på et senere tidspunkt.”

Det vises for øvrig til høringsbrevet på

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/jd/dok/hoeringer/hoeringsdok/2011/Horing---forskrift-til-den-nye-vergemalsloven-og-endringer-i-annen-lovgivning-som-folge-av-ny-vergemalslov-mv/horingsbrev.html?id=633248>

Lover og forskrifter

Vergemålsloven

Vurderinger

Rådmannen informerer om at saken ikke er fullstendig utredet.

I det følgende gjengis departementets generelle vurderinger:

”Alle mennesker har evnen til å ha rettigheter og plikter, men ikke alle har evnen til selv å foreta handlinger som stifter rett eller pådrar ansvar. Det sentrale siktemålet med dette forslaget til forskrifter er å sikre at interessene til mindreårige og voksne som ikke kan handle på egen hånd, likevel blir ivaretatt, og at dette skjer med respekt for den enkelte persons verdighet og integritet.

Vergemålsreformen er på mange måter også en vergereform. Mange av reglene handler om å legge grunnlaget for at kompetente verger kan opptre til det beste for personen under vergemål. Plikten til å sørge for opplæring av vergene, som er nærmere beskrevet i dette høringsnotatet, er derfor sentral. Vergene skal ha kompetanse om praktisk oppgaveløsning og ha en bevissthet om egen rolle som verge i samsvar med reglene i eller i medhold av ny lov. Gode regler for rekruttering av verger er vesentlig. Rekruttering av verger i den nærmeste familien vil fortsatt være viktig og riktig i de fleste tilfeller. Nærstående vil som oftest både ha kjennskap til personen og forutsetninger for å utøve vergeoppdraget på en god måte. Men det er ikke alle som har ektefelle, samboer, barn, søsken eller foreldre som kan være verge. I slike tilfeller er det verdifullt om det kan finnes andre, nære personer som kan være verge. Dette kan for eksempel være andre slektninger, naboer, venner, frivillige i lokalsamfunnet eller lignende. Slike personer kan ha særlige gode forutsetninger for å være trygge, nære verger. I noen tilfeller er heller ikke dette et alternativ. Det kan være flere grunner til det, både at den aktuelle, nære krets ikke er egnet eller villig til å påta seg vergeoppdraget, eller at det er særlige forhold ved oppdraget som tilsier at det oppnevnes en profesjonell verge.

Det gis i forslaget til forskrift enkelte nærmere regler om faste verger. Dette er personer som er profesjonelle i vergerollen, og som har det å være verge som et erverv. Den faste vergen kan ha oppdragene som verge både som et heltidserverv eller som et bierverv. Det normale vil være at personen engasjeres av fylkesmannen i det enkelte tilfellet. I tillegg til dette kan advokater engasjeres som verge. Dette er særlig praktisk der vergeoppdraget er av en slik art at det er behov for advokatkompetanse som verge. Reglene om profesjonelle verger letter arbeidet med å finne verger og skal sikre at personer ikke blir stående uten nødvendig verge. Det er imidlertid ønskelig at man også i fremtiden skal basere seg hovedsakelig på å finne verger innenfor familien eller i nærmiljøet.

Som nevnt over vil det å rekruttere egnede verger være vesentlig for en velfungerende vergemålsordning. Et av mange virkemidler, er å lage enkle administrative regler for å unngå at oppdraget blir unødig tyngende. Dette er særlig viktig for å beholde et vergekorps som hovedsakelig består av nærstående og andre ikke-profesjonelle verger. Viktige tiltak er her regler om regnskap som er enkle å følge, samt adgang til å frita helt eller delvis for regnskapsplikt der saken tilsier det. Videre er utvikling av gode ordninger for opplæring og bistand sentralt. Også de foreslåtte endringene i reglene om lønnsoppgaveplikt er et ledd i dette. Dette forslaget medfører at det kan mottas godtgjøring for et vergeoppdrag oppad begrenset til kr 4000 uten at dette utløser plikt til å innberette dette som lønn. I tillegg kan det mottas utgiftsrefusjon. Samlet sett kan dette gi en enkel ordning for avlønning for de alminnelige vergene.

Også de øvrige reglene som foreslås om godtgjøring og utgiftsdekning til vergene, har som formål å sikre en god rekruttering av verger. Dette hensynet må imidlertid balanseres mot kostnadene ved godtgjøringsordningen. Hovedregelen etter ny vergemålslov, jf. loven § 30 første ledd, er fortsatt at det er personen under vergemål som skal dekke kostnadene. Det er derfor viktig at ordningen ikke gjøres mer kostbar enn det som er nødvendig.

Vergen skal opptre på vegne av personen under vergemål på de områdene som følger av vergens mandat. Vergen opptrer privatrettslig og vil innenfor rammen av lovverket og mandatet ha den samme kompetansen som om han disponerte på vegne av seg selv.

Etter den nye loven er det fylkesmannen som skal ha oppgaven som lokal vergemålsmyndighet. Ordningen med kommunale overformyndier faller bort.

Fylkesmannen skal gi opplæring, veiledning og bistand til vergene, men fylkesmannen kan normalt ikke gå utenom vergen og handle privatrettslig på vegne av personen under vergemål. Fylkesmannen skal derimot treffe de vedtakene som er nødvendige i vergemålssaken.

Ny organisering av vergemålsmyndigheten innebærer i utgangspunktet at første instans i vergemålssaker reduseres fra om lag 420 kontorer til 18. Endringen innebærer videre at klage- og tilsynsinstansen ikke lenger fordeles på 18 embeter, men samles i ett organ. Et vesentlig formål med denne omorganiseringen er økt rettssikkerhet og rettslikhet. Dette innebærer også at et sentralt arbeidsområde for den nye sentrale klage- og tilsynsinstansen er å sikre rettssikkerhet og rettslikhet gjennom blant annet å utarbeide felles rutiner og retningslinjer for opplæring av verger, samle og tilgjengeliggjøre praksis i vergemålssaker og føre tilsyn for å sikre rettslikhet og rettssikkerhet.

Et siktemål med reglene som foreslås i høringsnotatet, er også å sikre at nærmiljøet og kommunen fortsatt har en rolle i vergemålssaker. Det foreslås blant annet nærmere regler om den kommunale meldeplikten for å sikre at kommunale organer og ansatte er informert om sine plikter etter vergemålsloven. For eksempel kan ansatte i helse- og sosialtjenesten være viktige for å oppdage behovet for oppnevning av verge og gi råd om hvem som kan være egnet verge for personen det gjelder.”

Det vises for øvrig til høringsnotatet:

http://www.regjeringen.no/pages/15697957/Horingsnotat_Vergemaal.pdf

Horten kommune erfarer at det er svært krevende å få rekruttert hjelpeverger i stadig flere saker. Dette medfører at oppdraget blir kjøpte tjenester fra advokater. En slik utvikling ansees uheldig, både i de tilfellene personer under vergemål selv dekker kostnadene – og når det tillegges det offentlige (kommunen) å dekke kostnadene. I tillegg utfordrer ordningen anskaffelsesreglementet. For Horten kommune sin del, er omfanget av kjøpte tjenester på dette området nå blitt så stort, at det vurderes tilsetning av en profesjonell hjelpeverge. Dette arbeidet er stanset i påvente av en avklaring mht tidspunkt for overføring av oppgaver til fylkesmannsembetet.

Horten kommune har (i desember 2010) henvendt seg til Justisdepartementet og tilbudt seg å stille som "pilotkommune" i et evt overføringsprosjekt. Tilbakemelding fra Justisdepartementet har vært at det kommer mer informasjon om dette i 2011.

Økonomiske konsekvenser

Kommunen har betydelige, og dels uforutsigbare utgifter knyttet til hjelpevergeoppdrag. I 2010 lå de samlede utgiftene på over kr. 800.000,-.

Miljøkonsekvenser

Ingen

Konklusjon/anbefaling

1. Horten kommune er positive til tilrettelegging for kompetanseutvikling for å sikre trengende kompetente hjelpeverger.
2. Horten kommune er positive til tydeliggjøring av økonomiske forutsetninger og administrative forenklinger.
3. Horten kommune stiller seg positive til å opptre som "pilot-kommune" i en evt. overføring av oppgaver og ansvar til Fylkesmannen, gitt økonomisk dekning av evt. merutgifter.
4. Horten kommune vektlegger prinsipielt at kommunen ikke blir økonomisk skadelidende ved endringer i de kommunale oppgavene.